

Mat

Chapter 26

Javanese Interlinear

Reference: Javanese Bible (SABDA)

1 Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντα τοὺς λόγους τούτους,
Lan dados nalika rampung -sang Yésus sedaya -sang pangandika runika
[G2532](#) [G1096](#) [G3753](#) [G5055](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3956](#) [G3588](#) [G3056](#) [G3778](#)
εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
ngandika dhateng-para murid nipun
[G3004](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#)

Sawise Gusti Yesus mungkasi piwulange mau, banjur ngandika marang para sakabate:

2 Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ
Mangertos bilih sasampunipun kalih dinten -sang Paskah dados lan -sang
[G1492](#) [G3754](#) [G3326](#) [G1417](#) [G2250](#) [G3588](#) [G3957](#) [G1096](#) [G2532](#) [G3588](#)
Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.
Putra -ing manungsa dipunulungaken supados -sang dipunsalib
[G5207](#) [G3588](#) [G0444](#) [G3860](#) [G1519](#) [G3588](#) [G4717](#)

"Kowe padha sumurup, yen kurang rong dina wis riyaya Paskah, dene Putraning Manungsa bakal kaulungake supaya kasalib."

3 Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ
Lajeng kempalan -para pangageng-imam lan -para pinituwa -ing rakyat
[G5119](#) [G4863](#) [G3588](#) [G0749](#) [G2532](#) [G3588](#) [G4245](#) [G3588](#) [G2992](#)
εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ λεγομένου Καϊάφα,
dhateng -sang platarandalem -ing Imam-Agung -Sang ingkang-dipunsebut Kayafas
[G1519](#) [G3588](#) [G0833](#) [G3588](#) [G0749](#) [G3588](#) [G3004](#) [G2533](#)

Ing nalika samana para pangareping imam lan para pinituwaning bangsa Yahudi padha nglumpuk ana ing daleming Imam Agung kang asma Kayafas

4 καὶ συνεβουλεύσαντο, ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλω κρατήσωσιν, καὶ
lan rembugan supados -sang Yésus kanthi-akal nyekel lan
[G2532](#) [G4823](#) [G2443](#) [G3588](#) [G2424](#) [G1388](#) [G2902](#) [G2532](#)

ἀποκτείνωσιν;
mejahi
[G0615](#)

apirembugan bab anggone arep nyepeng Gusti Yesus kanthi paekan lan nyedani Panjenengane.

5 ἔλεγον δέ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν
matur nanging Aja ing -sang pèstah supados aja geger dados ing
[G3004](#) [G1161](#) [G3361](#) [G1722](#) [G3588](#) [G1859](#) [G2443](#) [G3361](#) [G2351](#) [G1096](#) [G1722](#)
τῷ λαῷ.
-Sang rakyat
[G3588](#) [G2992](#)

Nanging rembuge: "Aja pinuju ing riyaya, supaya aja ndadekake gegere wong akeh."

6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ, γενομένου ἐν Βηθανίᾳ, ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ
 -Sang nanging Yésus wonten ing Bétani ing griya Simon -Sang
[G3588](#) [G1161](#) [G2424](#) [G1096](#) [G1722](#) [G0963](#) [G1722](#) [G3614](#) [G4613](#) [G3588](#)

λεπροῦ,
 budhugen
[G3015](#)

Nalika Gusti Yesus ana ing Betania, ana ing omahe Simon Budhug,

7 προσήλθεν αὐτῷ γυνή, ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου
 sowan dhateng-Panjenenganipun tiyang-èstri ngasta wadhah-alabastèr minyak-wangi
[G4334](#) [G0846](#) [G1135](#) [G2192](#) [G0211](#) [G3464](#)

βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου.
 larang-sanget lan nyiramaken ing -sang mustaka nipun ingkang-lenggah
[G0927](#) [G2532](#) [G2708](#) [G1909](#) [G3588](#) [G2776](#) [G0846](#) [G0345](#)

ana wong wadon kang marak ing ngarsane, nggawa goci isi lenga jebad kang larang regane, banjur diesokake ing mustakane Gusti Yesus, nalika lagi lenggah dhahar:

8 ἰδόντες δὲ, οἱ μαθηταὶ ἠγανάκτησαν, λέγοντες, Εἰς τί ἢ
 mirsani nanging -para murid duka matur Kangge punapa -sang
[G3708](#) [G1161](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0023](#) [G3004](#) [G1519](#) [G5101](#) [G3588](#)

ἀπώλεια αὕτη?
 kapitunan punika
[G0684](#) [G3778](#)

Para sakabate weruh kang mangkono iku, padha muring-muring, pangucapè: “Yagene kok ngeceh-eceh mangkono?”

9 ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι πτωχοῖς.
 saged amargi punika dipunsade kathah lan dipunparingaken dhateng-tiyang-mlarat
[G1410](#) [G1063](#) [G3778](#) [G4097](#) [G4183](#) [G2532](#) [G1325](#) [G4434](#)

Sabab lenga iku kena didol bisa payu larang, lan dhuwite kena didanakake marang wong-wong miskin.”

10 γνοὺς δὲ, ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί
 mangertos nanging -sang Yésus ngandika dhateng-tiyang-punika Kenging-punapa
[G1097](#) [G1161](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3004](#) [G0846](#) [G5101](#)

κόπους παρέχετε τῇ γυναικί? ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο
 damel-repot ndadosaken dhateng-sang tiyang-èstri pandamel amargi saé nindakaken
[G2873](#) [G3930](#) [G3588](#) [G1135](#) [G2041](#) [G1063](#) [G2570](#) [G2038](#)

εἰς ἐμέ.
 dhateng Kula
[G1519](#) [G1473](#)

Nanging Gusti Yesus mirsa gagasane para sakabate, banjur ngandika: “Yagene kowe padha ngregoni wong wadon iki? Kang ditandukake marang Aku iki panggawe becik.

11 πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν;
 tansah amargi -para tiyang-mlarat panjenengan-gadhah kaliyan panjenengan-piyambak
[G3842](#) [G1063](#) [G3588](#) [G4434](#) [G2192](#) [G3326](#) [G1438](#)

ἐμὲ δὲ, οὐ πάντοτε ἔχετε.
 Kula nanging mboten tansah panjenengan-gadhah
[G1473](#) [G1161](#) [G3756](#) [G3842](#) [G2192](#)

Wong-wong miskin iku salawase ana ing kowe, nanging Aku bakal ora salawase woworan karo kowe.

12 βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο, ἐπὶ τοῦ σώματός
nyiram amargi piyambakipun -sang minyak-wangi punika ing -sang badan
[G0906](#) [G1063](#) [G3778](#) [G3588](#) [G3464](#) [G3778](#) [G1909](#) [G3588](#) [G4983](#)

μου, πρὸς τὸ ἔνταφιάσαι με ἐποίησεν.
Kula kangge -sang nyarèkaken Kula nindakaken
[G1473](#) [G4314](#) [G3588](#) [G1779](#) [G1473](#) [G4160](#)

| Amarga anggone ngesokake lenga ing awakKu iku, ateges nganakake pacawisan tumrap anggonKu bakal kakubur.

13 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἔαν κηρυχθῆ τὸ
satemené ngandika dhateng-panjenengan wonten-pundi ingkang dipunwartakaken -sang
[G0281](#) [G3004](#) [G4771](#) [G3699](#) [G1437](#) [G2784](#) [G3588](#)

εὐαγγέλιον τοῦτο, ἐν ὧ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ
Injil punika ing sedaya -Sang jagad badhé-dipuncariosaken ugi punapa
[G2098](#) [G3778](#) [G1722](#) [G3650](#) [G3588](#) [G2889](#) [G2980](#) [G2532](#) [G3739](#)

ἐποίησεν αὕτη, εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.
dipunindakaken piyambakipun dados pangeling-eling piyambakipun
[G4160](#) [G3778](#) [G1519](#) [G3422](#) [G0846](#)

| Sanyatane Aku pitutur marang kowe, ana ing ngendi bae Injil iki bakal diwartakake ing saindenging jagad, apa kang katindakake iku bakal tansah kapratelakake uga minangka dadi pangeling-eling marang dheweke."

14 Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας
Lajeng késah satunggal saking-sang kalih-welas -sang ingkang-dipunsebut Yudas
[G5119](#) [G4198](#) [G1520](#) [G3588](#) [G1427](#) [G3588](#) [G3004](#) [G2455](#)

Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς,
Iskariot dhateng -para pangageng-imam
[G2469](#) [G4314](#) [G3588](#) [G0749](#)

| Sawise iku salah sawijining sakabat rolas, kang jenenge Yudas Iskariot, marani para pangareping imam,

15 εἶπεν, τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ γὰρ
matur Punapa badhé-panjenengan-paringi dhateng-kula maringi lan-kula
[G3004](#) [G5101](#) [G2309](#) [G1473](#) [G1325](#) [G2504](#)

ὑμῖν παραδώσω αὐτόν? οἱ δὲ ἔστησαν
dhateng-panjenengan badhé-ngulungaken Panjenenganipun -tiyang-punika nanging namtokaken
[G4771](#) [G3860](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1161](#) [G2476](#)

αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια.
dhateng-piyambakipun tigang-dasa salaka
[G0846](#) [G5144](#) [G0694](#)

| lan matur: "Kula badhe kaparingan punapa, mangke tiyangipun badhe kula ladosaken dhateng panjenengan." Banjur diwenehi dhuwit telung puluh sekel salaka.

16 καὶ ἀπὸ τότε, ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.
lan saking lajeng pados wanci supados Panjenenganipun ngulungaken
[G2532](#) [G0575](#) [G5119](#) [G2212](#) [G2120](#) [G2443](#) [G0846](#) [G3860](#)

| Lan wiwit nalika iku Yudas golek jalaran bisane ngladosiake Gusti Yesus.

17	Τῇ -Sang G3588	δὲ nanging G1161	πρῶτη sapisan G4413	τῶν -ing G3588	ἄζύμων, roti-tanpa-ragi G0106	προσῆλθον sowan G4334	οἱ -para G3588	μαθηταὶ murid G3101	τῷ dhateng-sang G3588
	Ἰησοῦ, Yésus G2424	λέγοντες, matur G3004	Ποῦ Wonten-pundi G4226	θέλει Panjenengan-karsa G2309	ἐτοιμάσωμέν kawula-samektakaken G2090		σοι kangge-Panjenengan G4771		
	φαγεῖν nedha G5315	τὸ -sang G3588	πάσχα? Paskah G3957						

Ing dina wiwitaning riyaya Roti Tanpa Ragi, para sakabate Gusti Yesus padha ngadhep ing ngarsane lan matur: "Karsa Paduka kawula cawisi dhaharan Paskah wonten ing pundi?"

18	ὁ -Panjenenganipun G3588	δὲ nanging G1161	εἶπεν, ngandika G3004	Ἵπάγετε Tindaka G5217	εἰς dhateng G1519	τὴν -sang G3588	πόλιν kutha G4172	πρὸς dhateng G4314	τὸν -sang G3588	
	δεῖνα, tiyang-tartamtu G1170	καὶ lan G2532	εἶπατε matura G3004	αὐτῷ, dhateng-piyambakipun G0846	Ὁ -Sang G3588	Διδάσκαλος Guru G1320	λέγει, ngandika G3004	Ὁ -Sang G3588		
	καιρός wanci G2540	μου Kula G1473	ἐγγύς celak G1451	ἐστιν; punika G1510	πρὸς wonten G4314	σὲ panjenengan G4771	ποιῶ nindakaken G4160	τὸ -sang G3588	πάσχα, Paskah G3957	μετὰ kaliyan G3326
	τῶν -para G3588	μαθητῶν murid G3101	μου. Kula G1473							

Paring wangsulane Gusti Yesus: "Menyanga kutha, menyanga enggone si Anu lan kandhaa: Dhawuhipun Guru: WektuKu wis cedhak, Aku arep mahargya Paskah karo para sakabatKu ana ing omahmu."

19	καὶ lan G2532	ἐποίησαν nindakaken G4160	οἱ -para G3588	μαθηταὶ murid G3101	ὡς kados G5613	συνέταξεν dipun dhawuhi G4929	αὐτοῖς dhateng-tiyang-punika G0846	ὁ -sang G3588
	Ἰησοῦς, Yésus G2424	καὶ lan G2532	ἠτοίμασαν nyamektakaken G2090	τὸ -sang G3588	πάσχα. Paskah G3957			

Para sakabat banjur nindakake apa sapangandikane Gusti Yesus lan nyawisake Paskah.

20	Ἵψίαις Sonten G3798	δὲ nanging G1161	γενομένης, dados G1096	ἀνέκειτο lenggang-dhahar G0345	μετὰ kaliyan G3326	τῶν -sang G3588	δώδεκα kalih-welas G1427	μαθητῶν. murid G3101
----	---	--	--	--	--	---------------------------------------	--	--

Bareng wis sore Gusti Yesus banjur lenggang dhahar bebarengan karo para sakabate rolas.

21	καὶ lan G2532	ἐσθιόντων dhahar G2068	αὐτῶν tiyang-punika G0846	εἶπεν, ngandika G3004	Ἄμην Satemené G0281	λέγω ngandika G3004	ὑμῖν, dhateng-panjenengan G4771	ὅτι bilih G3754
	εἶς satunya G1520	ἐξ saking G1537	ὑμῶν panjenengan G4771	παραδώσει badhé-ngulungaken G3860	με. Kula G1473			

Sajrone padha mangan, Gusti Yesus ngandika: "Satemene pituturKu marang kowe: Ana siji ing antaramu kang bakal ngulungake Aku."

- 22 καὶ λυπούμενοι σφόδρα, ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ, εἷς
lan susah sanget wiwit matur dhateng-Panjenenganipun satunggal
[G2532](#) [G3076](#) [G4970](#) [G0756](#) [G3004](#) [G0846](#) [G1520](#)
- ἕκαστος, Μήτι ἐγὼ εἶμι, Κύριε?
saben Punapa kula punika Gusti
[G1538](#) [G3385](#) [G1473](#) [G1510](#) [G2962](#)

Para sakabat padha sedhik banget sarta padha munjuk genti-genti: “Rak sanes kawula, ta, Gusti?”

- 23 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ’ ἐμοῦ
-Panjenenganipun nanging mangsuli ngandika -Sang ingkang-nyelupaken kaliyan Kula
[G3588](#) [G1161](#) [G0611](#) [G3004](#) [G3588](#) [G1686](#) [G3326](#) [G1473](#)
- τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει.
-sang asta ing -Sang pinggan punika Kula badhé-ngulungaken
[G3588](#) [G5495](#) [G1722](#) [G3588](#) [G5165](#) [G3778](#) [G1473](#) [G3860](#)

Paring wangsulane: “Sing bebarengan karo Aku nyelupake tangane ing pinggan iki, yaiku sing bakal ngulungake Aku.

- 24 ὁ μὲν Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ
-sang inggih Putra -ing manungsa tindak kados sinerat bab
[G3588](#) [G3303](#) [G5207](#) [G3588](#) [G0444](#) [G5217](#) [G2531](#) [G1125](#) [G4012](#)
- αὐτοῦ; οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι’ οὗ ὁ
Panjenenganipun bilahi nanging dhateng-sang tiyang punika lumantar sinten -sang
[G0846](#) [G3759](#) [G1161](#) [G3588](#) [G0444](#) [G1565](#) [G1223](#) [G3739](#) [G3588](#)
- Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται. καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ
Putra -ing manungsa dipunulungaken saé punika dhateng-piyambakipun manawi
[G5207](#) [G3588](#) [G0444](#) [G3860](#) [G2570](#) [G1510](#) [G0846](#) [G1487](#)
- οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.
mboten dipunlair -sang tiyang punika
[G3756](#) [G1080](#) [G3588](#) [G0444](#) [G1565](#)

Putraning Manungsa pancen bakal linggar, cocok karo kang katulis tumrap Panjenengane, nanging bilai wong kang dadi margane Putraning Manungsa kaulungake. Luwih becik upama wong iku ora lair.”

- 25 ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας, ὁ παραδιδούς αὐτὸν, εἶπεν,
mangsuli nanging Yudas -sang ingkang-ngulungaken Panjenenganipun matur
[G0611](#) [G1161](#) [G2455](#) [G3588](#) [G3860](#) [G0846](#) [G3004](#)
- Μήτι ἐγὼ εἶμι, ῥαββί? λέγει αὐτῷ, Σὺ
Punapa kula punika Rabbi ngandika dhateng-piyambakipun Panjenengan
[G3385](#) [G1473](#) [G1510](#) [G4461](#) [G3004](#) [G0846](#) [G4771](#)
- εἶπας.
sampun-ngandika
[G3004](#)

Yudas, kang bakal ngulungake Gusti Yesus, matur: “Rak sanes kawula, ta, Guru?” Pangandikane Gusti Yesus: “Kowe wis ngarani!”

- 26 Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, καὶ εὐλογήσας,
 Dhahar nanging tiyang-punika mendhet –sang Yésus roti lan mberkahi
[G2068](#) [G1161](#) [G0846](#) [G2983](#) [G3588](#) [G2424](#) [G0740](#) [G2532](#) [G2127](#)
- ἔκλασεν καὶ δοὺς τοῖς μαθηταῖς, εἶπεν, Λάβετε, φάγετε; τοῦτο
 nyuwil lan maringi dhateng–para murid ngandika Tampanana darana punika
[G2806](#) [G2532](#) [G1325](#) [G3588](#) [G3101](#) [G3004](#) [G2983](#) [G5315](#) [G3778](#)
- ἐστὶν τὸ σῶμά μου.
 inggih –sang badan Kula
[G1510](#) [G3588](#) [G4983](#) [G1473](#)

Nalika padha mangan, Gusti Yesus mundhut roti, lan sawise diberkahi, banjur dicuwil-cuwil sarta diparingake marang para sakabate, pangandikane: “Padha tampanana, panganen, iki badanKu.”

- 27 καὶ λαβὼν ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς,
 lan mendhet cangkir lan ngaturaken-panuwun maringi dhateng-tiyang-punika
[G2532](#) [G2983](#) [G4221](#) [G2532](#) [G2168](#) [G1325](#) [G0846](#)
- λέγων, Πίετε ἕξ αὐτοῦ, πάντες.
 pangandikanipun Ngombea saking punika sedaya
[G3004](#) [G4095](#) [G1537](#) [G0846](#) [G3956](#)

Sawise mangkono nuli mundhut tuwung lan sawise caos sokur banjur diparingake marang para sakabate, pangandikane: “Padha ngombea kabeh ing tuwung iki.

- 28 τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου, τῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν
 punika amargi inggih –sang rah Kula –ing prajanjian –sang kangge kathah
[G3778](#) [G1063](#) [G1510](#) [G3588](#) [G0129](#) [G1473](#) [G3588](#) [G1242](#) [G3588](#) [G4012](#) [G4183](#)
- ἐκχυννόμενον, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
 ingkang-dipunsook kangge pangapunten dosa
[G1632](#) [G1519](#) [G0859](#) [G0266](#)

Sabab iki getihKu, getihing prajanjian kang kawutahake kanggo wong akeh, minangka pratandha pangapuraning dosa.

- 29 λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πῖω, ἀπ’ ἄρτι,
 ngandika nanging dhateng-panjenengan mboten mboten badhé-ngombe saking sapunika
[G3004](#) [G1161](#) [G4771](#) [G3756](#) [G3361](#) [G4095](#) [G0575](#) [G0737](#)
- ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης,
 saking punika –sang woh –ing anggur ngantos –sang dinten punika
[G1537](#) [G3778](#) [G3588](#) [G1081](#) [G3588](#) [G0288](#) [G2193](#) [G3588](#) [G2250](#) [G1565](#)
- ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ’ ὑμῶν καινὸν, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
 manawi punika Kula-ngombe kaliyan panjenengan enggal ing –Sang Karaton –ing
[G3752](#) [G0846](#) [G4095](#) [G3326](#) [G4771](#) [G2537](#) [G1722](#) [G3588](#) [G0932](#) [G3588](#)
- Πατρός μου.
 Rama Kula
[G3962](#) [G1473](#)

Mung bae Aku pitutur marang kowe: Wiwit saiki Aku ora bakal ngombe maneh pametuning wit anggur iki, nganti tumeka dinane Aku ngombe kang anyar bebarengan karo kowe ana ing Kratoning RamaKu.”

- 30 Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.
 Lan sampun-kidung medal dhateng –sang redi –ing Zaitun
[G2532](#) [G5214](#) [G1831](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3735](#) [G3588](#) [G1636](#)

Sawise padha ngrepekake kidung pamuji, banjur padha mangkat menyang ing gunung Zaitun.

31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς
 Lajeng ngandika dhateng-tiyang-punika -sang Yésus Sedaya panjenengan
[G5119](#) [G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3956](#) [G4771](#)

σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἔμοι ἐν τῇ νυκτὶ ταύτη· γέγραπται γάρ,
 badhé-kaserakaken bab Kula ing -sang dalu punika sinerat amargi
[G4624](#) [G1722](#) [G1473](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3571](#) [G3778](#) [G1125](#) [G1063](#)

Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς
 Bakal-Kugebuk -sang pangen lan badhé-karuyèr -sang wedhus-gembel -ing
[G3960](#) [G3588](#) [G4166](#) [G2532](#) [G1287](#) [G3588](#) [G4263](#) [G3588](#)

ποιίμνης.
 repanthan
[G4167](#)

| Gusti Yesus banjur ngandika marang para sakabat: “Ing bengi iki kowe kabeh bakal padha kecuwan marga saka Aku. Sabab ana tulisan kang surasane mangkene: Ingsun bakal nggebag juru pangon lan wedhus-wedhuse ing repanthane bakal buyar.

32 μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί, με προάξω ὑμᾶς εἰς
 sasampunipun nanging -sang tangi Kula badhé-ndhisiki panjenengan dhateng
[G3326](#) [G1161](#) [G3588](#) [G1453](#) [G1473](#) [G4254](#) [G4771](#) [G1519](#)

τὴν Γαλιλαίαν.
 -sang Galiléa
[G3588](#) [G1056](#)

| Nanging sawise Aku tangi, Aku bakal ndhisiki kowe kabeh menyang ing Galilea.”

33 ἀποκριθεὶς δὲ, ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Εἰ πάντες
 mangsuli nanging -sang Pétrus matur dhateng-Panjenenganipun Sanadyan sedaya
[G0611](#) [G1161](#) [G3588](#) [G4074](#) [G3004](#) [G0846](#) [G1487](#) [G3956](#)

σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι.
 badhé-kaserakaken bab Panjenengan kula mboten-nate badhé-kaserakaken
[G4624](#) [G1722](#) [G4771](#) [G1473](#) [G3763](#) [G4624](#)

| Petrus mangsuli, ature: “Sanadyan sadaya sami kecuwan margi saking Paduka, kawula babar pisan boten.”

34 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄμην λέγω σοι,
 ngandika dhateng-piyambakipun -sang Yésus Satemené ngandika dhateng-panjenengan
[G5346](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G0281](#) [G3004](#) [G4771](#)

ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς
 bilih ing punika -sang dalu saderengipun jago kluruk kaping-tiga
[G3754](#) [G1722](#) [G3778](#) [G3588](#) [G3571](#) [G4250](#) [G0220](#) [G5455](#) [G5151](#)

ἀπαρνήσῃ με.
 badhé-nyelaki Kula
[G0533](#) [G1473](#)

| Pangandikane Gusti Yesus marang Petrus: “Satemene Aku pitutur marang kowe: Bengi iki, sadurunge jago kluruk, kowe wis nyelaki Aku kaping telu.”

- 35 λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, ἄν δέη με σὺν
 matur dhateng-Panjenenganipun –sang Pétrus, Sanadyan kedah kula kaliyan
[G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G4074](#) [G2579](#) [G1163](#) [G1473](#) [G4862](#)
- σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ,
 Panjenengan pejah mboten mboten Panjenengan badhé-kula-selaki makaten-ugi ugi
[G4771](#) [G0599](#) [G3756](#) [G3361](#) [G4771](#) [G0533](#) [G3668](#) [G2532](#)
- πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν.
 sedaya –sang murid matur
[G3956](#) [G3588](#) [G3101](#) [G3004](#)

Atur wangsulane Petrus: “Sanadyan kawula ngantos pejah sesarengan kaliyan Paduka, kawula boten badhe nyelaki Paduka.” Para sakabat liyane iya padha munjuk mangkono.

- 36 Τότε ἔρχεται μετ’ αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς, εἰς χωρίον
 Lajeng rawuh kaliyan tiyang-punika –sang Yésus, dhateng dhusun
[G5119](#) [G2064](#) [G3326](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G1519](#) [G5564](#)
- λεγόμενον Γεθσημανί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ,
 ingkang-dipunsebut Gètsemané lan ngandika dhateng–para murid Lenggaha mriki
[G3004](#) [G1068](#) [G2532](#) [G3004](#) [G3588](#) [G3101](#) [G2523](#) [G0847](#)
- ἕως οὗ ἀπελθὼν ἐκεῖ, προσεύξωμαι.
 nganti ingkang késah mriki Aku-ndedonga
[G2193](#) [G3739](#) [G0565](#) [G1563](#) [G4336](#)

Tindake Gusti Yesus karo para sakabate wis tekan ing panggonan kang aran Getsemane. Gusti Yesus banjur ngandika marang para sakabate: “Padha linggiha ing kene, Aku arep mrana ndedonga.”

- 37 καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο
 lan mbekta –sang Pétrus lan –para kalih putra Zebédeus wiwit
[G2532](#) [G3880](#) [G3588](#) [G4074](#) [G2532](#) [G3588](#) [G1417](#) [G5207](#) [G2199](#) [G0756](#)
- λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.
 susah lan kuwatir
[G3076](#) [G2532](#) [G0085](#)

Panjenengane banjur tindak, Petrus lan anake Zebedheus loro padha kadhawuhan ndherek. Gusti Yesus banjur wiwit kraos sungkawa lan giris.

- 38 τότε λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου, ἕως
 lajeng ngandika dhateng-tiyang-punika Susah-sanget punika –sang nyawa Kula ngantos
[G5119](#) [G3004](#) [G0846](#) [G4036](#) [G1510](#) [G3588](#) [G5590](#) [G1473](#) [G2193](#)
- θανάτου; μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ’ ἐμοῦ.
 pejah manggenga mriki lan meleka kaliyan Kula
[G2288](#) [G3306](#) [G5602](#) [G2532](#) [G1127](#) [G3326](#) [G1473](#)

Nuli ngandika marang sakabate katelu mau: “AtiKu sedhik banget, rasane kaya arep mati. Padha anaa ing kene, Aku rewangana melek.”

- 39 καὶ προελθὼν μικρὸν, ἔπεισεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ, προσευχόμενος, καὶ
 lan majeng sekedhik dhawah ing pasuryan nipun ndedonga lan
[G2532](#) [G4281](#) [G3398](#) [G4098](#) [G1909](#) [G4383](#) [G0846](#) [G4336](#) [G2532](#)
- λέγων, Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ’ ἐμοῦ τὸ
 matur Rama Kula manawi saged punika lewat saking Kula –sang
[G3004](#) [G3962](#) [G1473](#) [G1487](#) [G1415](#) [G1510](#) [G3928](#) [G0575](#) [G1473](#) [G3588](#)
- ποτήριον τοῦτο. πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ’ ὡς σὺ.
 cangkir punika nanging sanès kados Kula karsa nanging kados Panjenengan
[G4221](#) [G3778](#) [G4133](#) [G3756](#) [G5613](#) [G1473](#) [G2309](#) [G0235](#) [G5613](#) [G4771](#)

Panjenengane banjur tindak ora adoh saka ing kono, nuli sujud lan ndedonga, ature: “Dhuh, Rama kawula, manawi pancen saged, mugi tuwung punika sumingkir saking Kawula, nanging sampun ngantos kajeng Kawula, namunga sakarsa Paduka.”

- 40 καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας.
lan rawuh dhateng –para murid lan manggih tiyang-punika sare
[G2532](#) [G2064](#) [G4314](#) [G3588](#) [G3101](#) [G2532](#) [G2147](#) [G0846](#) [G2518](#)
- καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν
lan ngandika dhateng–sang Pétrus Makaten mboten kuwat sajam jam
[G2532](#) [G3004](#) [G3588](#) [G4074](#) [G3779](#) [G3756](#) [G2480](#) [G1520](#) [G5610](#)
- γρηγορῆσαι μετ’ ἐμοῦ?
melek kaliyan Kula
[G1127](#) [G3326](#) [G1473](#)

Banjur murugi sakabat telu mau, padha ketemu turu. Panjenengane ngandika marang Petrus: “Apa kowe ora kuwat ngrewangi melek Aku sajam bae?”

- 41 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.
meleka lan ndedongaa supados mboten mlebet dhateng godha
[G1127](#) [G2532](#) [G4336](#) [G2443](#) [G3361](#) [G1525](#) [G1519](#) [G3986](#)
- τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.
–sang inggih roh gelem –sang nanging daging ringkih
[G3588](#) [G3303](#) [G4151](#) [G4289](#) [G3588](#) [G1161](#) [G4561](#) [G0772](#)

Padha meleka lan ndedongaa, supaya kowe aja tumiba ing panggodha. Roh iku pancen cumandhang, nanging daging iku ringkih.”

- 42 πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν, προσηύξατο, λέγων, Πάτερ μου, εἰ
malih kaping kalih késah ndedonga matur Rama Kula manawi
[G3825](#) [G1537](#) [G1208](#) [G0565](#) [G4336](#) [G3004](#) [G3962](#) [G1473](#) [G1487](#)
- οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν, ἐὰν μὴ αὐτὸ πῖω, γενηθήτω
mboten saged punika liwat kajawi mboten punika Kula-ngombe dadosa
[G3756](#) [G1410](#) [G3778](#) [G3928](#) [G1437](#) [G3361](#) [G0846](#) [G4095](#) [G1096](#)
- τὸ θέλημά σου.
–sang karsa Panjenengan
[G3588](#) [G2307](#) [G4771](#)

Banjur tindak maneh kang kaping pindhone lan ndedonga, ature: “Dhuh, Rama kawula, manawi tuwung punika boten saged sumingkir, kajawi kedah Kawula ombe, inggih sumangga ing sakarsa Paduka.”

- 43 καὶ ἔλθων πάλιν, εἶπεν αὐτοὺς καθεύδοντας. ἦσαν γὰρ αὐτῶν
lan rawuh malih manggih tiyang-punika sare punika amargi tiyang-punika
[G2532](#) [G2064](#) [G3825](#) [G2147](#) [G0846](#) [G2518](#) [G1510](#) [G1063](#) [G0846](#)
- οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι.
–sang mripat awrat
[G3588](#) [G3788](#) [G0916](#)

Nalika murugi para sakabate maneh, iya padha ketemu turu, sabab mripate mbliyut.

- 44 καὶ ἀφείς αὐτοὺς πάλιν, ἀπελθὼν, προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν
lan nilar tiyang-punika malih késah ndedonga kaping tiga –sang
[G2532](#) [G0863](#) [G0846](#) [G3825](#) [G0565](#) [G4336](#) [G1537](#) [G5154](#) [G3588](#)
- αὐτὸν λόγον εἰπὼν πάλιν.
sami tembung matur malih
[G0846](#) [G3056](#) [G3004](#) [G3825](#)

| Tumuli padha ditilar maneh kaping telune lan ndedonga kaya sing uwis.

- 45 τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ λέγει αὐτοῖς,
lajeng rawuh dhateng –para murid lan ngandika dhateng-tiyang-punika
[G5119](#) [G2064](#) [G4314](#) [G3588](#) [G3101](#) [G2532](#) [G3004](#) [G0846](#)
- Καθεύδετε <τὸ> λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. ἰδοὺ, ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ
Turu –sang kèri lan ngaso lah sampun-celak –sang jam lan
[G2518](#) [G3588](#) [G3063](#) [G2532](#) [G0373](#) [G3708](#) [G1448](#) [G3588](#) [G5610](#) [G2532](#)
- ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν.
–sang Putra –ing manungsa dipunpungaken dhateng asta tiyang-dosa
[G3588](#) [G5207](#) [G3588](#) [G0444](#) [G3860](#) [G1519](#) [G5495](#) [G0268](#)

| Sawise mangkono banjur murugi para sakabate lan ngandika: “Padha terusna anggonmu turu saiki lan ngasoa. Lah wis tekan ing titi mangsane Putraning Manungsa kaulungake marang tamganing wong-wong dosa.

- 46 ἐγείρεσθε, ἄγωμεν! ἰδοὺ, ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με!
tangiya mangkat lah sampun-celak –sang ingkang-ngulungaken Kula
[G1453](#) [G0071](#) [G3708](#) [G1448](#) [G3588](#) [G3860](#) [G1473](#)

| Padha tangia, ayo padha lunga, kang ngulungake Aku wis cedhak.”

- 47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ, Ἰούδας, εἷς τῶν
Lan taksih Panjenenganipun ngandika lah Yudas satunggal saking–sang
[G2532](#) [G2089](#) [G0846](#) [G2980](#) [G3708](#) [G2455](#) [G1520](#) [G3588](#)
- δώδεκα, ἦλθεν, καὶ μετ’ αὐτοῦ ὄχλος πολὺς, μετὰ μαχαιρῶν
kalih-welas rawuh lan kaliyan piyambakipun tiyang-kathah kathah kaliyan pedhang
[G1427](#) [G2064](#) [G2532](#) [G3326](#) [G0846](#) [G3793](#) [G4183](#) [G3326](#) [G3162](#)
- καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.
lan pentung saking –para pangageng-imam lan pinituwa –ing rakyat
[G2532](#) [G3586](#) [G0575](#) [G3588](#) [G0749](#) [G2532](#) [G4245](#) [G3588](#) [G2992](#)

| Nalika Gusti Yesus isih ngandika, Yudas, yaiku salah sawijining sakabat, teka kanthi wong sagolongan gedhe, kang padha sikep pedhang lan penthung, utusane para pangareping imam lan pinituwaning bangsa Yahudi.

- 48 ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς
–sang nanging ingkang-ngulungaken Panjenenganipun maringi dhateng-tiyang-punika
[G3588](#) [G1161](#) [G3860](#) [G0846](#) [G1325](#) [G0846](#)
- σημεῖον, λέγων, Ὅν ἄν φιλήσω, αὐτός ἐστιν: κρατήσατε
tandha matur Sinten-kémawon ingkang kula-ambèn Panjenenganipun punika cepeng
[G4592](#) [G3004](#) [G3739](#) [G0302](#) [G5368](#) [G0846](#) [G1510](#) [G2902](#)
- αὐτόν.
Panjenenganipun
[G0846](#)

| Wong kang ngulungake Panjenengane wis awèh tandha marang wong-wong mau: “Wong sing dakcucup, yaiku wonge, cekelen!”

- 49 καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ, εἶπεν, Χαῖρε, ῥαββί, καὶ
lan sanalika sowan dhateng–sang Yésus matur Sugeng Rabbi lan
[G2532](#) [G2112](#) [G4334](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3004](#) [G5463](#) [G4461](#) [G2532](#)
- κατεφίλησεν αὐτόν.
ngambèn Panjenenganipun
[G2705](#) [G0846](#)

| Satekane banjur enggal-enggal, marepeki Gusti Yesus sarta matur: “Ngaturaken salam, Guru,” nuli nucup.

50	ὁ -sang G3588	δὲ nanging G1161	Ἰησοῦς Yésus G2424	εἶπεν ngandika G3004	αὐτῷ, dhateng-piyambakipun G0846	Ἐταῖρε, Kanca G2083	ἐφ' kangge G1909	ὁ punapa G3739		
	πάρει? panjenengan-mriki G3918	τότε lajeng G5119	προσελθόντες, sowan G4334	ἐπέβαλον nebahaken G1911	τὰς -sang G3588	χεῖρας asta G5495	ἐπὶ ing G1909	τὸν -Sang G3588	Ἰησοῦν, Yésus G2424	
	καὶ lan G2532	ἐκράτησαν nyekel G2902	αὐτόν. Panjenenganipun G0846							

Nanging Gusti Yesus ngandika: "Heh, kanca, iku ta prelummu teka?" Wong-wong mau banjur padha maju lan nyekel Gusti Yesus.

51	καὶ lan G2532	ἰδοῦ, lah G3708	εἷς satunggal G1520	τῶν saking-tiyang G3588	μετὰ kaliyan G3326	Ἰησοῦ, Yésus G2424	ἐκτείνας ngulungaken G1614	τὴν -sang G3588	χεῖρα, asta G5495	
	ἀπέσπασεν narik G0645	τὴν -sang G3588	μάχαιραν pedhang G3162	αὐτοῦ, piyambakipun G0846	καὶ lan G2532	πατάξας ngepruk G3960	τὸν -sang G3588	δοῦλον abdi G1401	τοῦ -ing G3588	
	ἀρχιερέως, Imam-Agung G0749	ἀφεῖλεν ngiris G0851	αὐτοῦ piyambakipun G0846	τὸ -sang G3588	ὠτίον. kuping G5621					

Ing kono ana sawijining pandhereke Gusti Yesus, kang gumrageh tangane ngunus pedhange, disabetake marang abidine Imam Agung, kupinge kaperung.

52	τότε lajeng G5119	λέγει ngandika G3004	αὐτῷ dhateng-piyambakipun G0846	ὁ -sang G3588	Ἰησοῦς, Yésus G2424	Ἀπόστρεψον Balekna G0654	τὴν -sang G3588	μάχαιράν pedhang G3162		
	σου nira G4771	εἰς dhateng G1519	τὸν -sang G3588	τόπον panggenan G5117	αὐτῆς; piyambakipun G0846	πάντες sedaya G3956	γὰρ amargi G1063	οἱ -tiyang G3588	λαβόντες ingkang-nyekel G2983	
	μάχαιραν, pedhang G3162	ἐν déning G1722	μαχαίρη pedhang G3162	ἀπολοῦνται. badhé-tiwas G0622						

Nanging pangandikane Gusti Yesus: "Pedhangmu warangkakna, awit wong kang olah pedhang, bakal tiwas dening pedhang.

53	ἢ utawi G2228	δοκεῖς panggalih G1380	ὅτι bilih G3754	οὐ mboten G3756	δύναμαι saged G1410	παρακαλέσαι nyuwun G3870	τὸν -sang G3588	Πατέρα Rama G3962	μου, Kula G1473	καὶ lan G2532
	παραστήσει badhé-nyawisaken G3936	μοι dhateng-Kula G1473	ἄρτι sapunika G0737	πλειῶ langkung-saking G4119	δώδεκα kalih-welas G1427	λεγιῶνας legiun G3003	ἀγγέλων? malaékat G0032			

Apa pangiramu Aku ora bisa nyuwun marang RamaKu, supaya Panjenengane enggal ngirimake malaekat luwih saka rolas bregada lan mbiyantu Aku?

54	πῶς kadospundi G4459	οὔν mila G3767	πληρωθῶσιν badhé-kacumponèn G4137	αἱ -sang G3588	γραφαὶ, Kitab-Suci G1124	ὅτι bilih G3754	οὕτως makaten G3779	δεῖ kedah G1163	γενέσθαι? dados G1096	
----	--	--------------------------------------	---	--------------------------------------	--	---------------------------------------	---	---------------------------------------	---	--

Yen mangkono, kapriye pangandika kang tinulis ing Kitab Suci bisane kalakon, kang mratelakake, yen iki kudu kalakon mangkono?"

55	Ἐν Ing	ἐκείνη punika	τῇ -sang	ῥῶρα, jam	εἶπεν ngandika	ὁ -sang	Ἰησοῦς Yésus	τοῖς dhateng-para	ὄχλοις, tiyang-kathah	Ὡς Kados
	G1722	G1565	G3588	G5610	G3004	G3588	G2424	G3588	G3793	G5613
	ἐπὶ nglawan	λησθῆν begal	ἐξήλθατε panjenengan-medal	μετὰ kaliyan	μαχαιρῶν pedhang	καὶ lan	ξύλων pentung	συλλαβεῖν nyekel	με? Kula	
	G1909	G3027	G1831	G3326	G3162	G2532	G3586	G4815	G1473	
	καθ’ saben	ἡμέραν dinten	ἐν ing	τῷ -Sang	ἱερῷ, Padaleman-Suci	ἐκαθεζόμεν Kula-lenggah	διδάσκων, mulang	καὶ lan	οὐκ mboten	
	G2596	G2250	G1722	G3588	G2411	G2516	G1321	G2532	G3756	
	ἐκρατήσατέ panjenengan-nyekel	με. Kula								
	G2902	G1473								

Ing nalika iku Gusti Yesus ngandika marang wong akeh mau: “Rumangsamu Aku iki begal, dene anggonmu teka sikep gegaman pedhang lan penthung, arep nyekel Aku? Mangka saben dina Aku linggih lan memulang ana ing Padaleman Suci, kowe ora nyekel Aku.

56	Τοῦτο Punika	δὲ nanging	ὅλον sedaya	γέγονεν, dados	ἵνα supados	πληρωθῶσιν kacumponèn	αἱ -sang	γραφαὶ Kitab-Suci	τῶν -ing
	G3778	G1161	G3650	G1096	G2443	G4137	G3588	G1124	G3588
	προφητῶν. nabi	Τότε Lajeng	οἱ -para	μαθηταί, murid	πάντες sedaya	ἀφέντες nilar	αὐτὸν, Panjenenganipun	ἔφυγον. mlajar	
	G4396	G5119	G3588	G3101	G3956	G0863	G0846	G5343	

Nanging kabeh-kabeh iki kalakon supaya kayektenana kang tinulis ing kitabe para nabi.” Para sakabat banjur padha ninggal Panjenengane lan padha lumayu kabeh.

57	Οἱ -Tiyang	δὲ nanging	κρατήσαντες ingkang-nyekel	τὸν -sang	Ἰησοῦν Yésus	ἀπήγαγον nggèret	πρὸς dhateng	Καϊάφαν, Kayafas	τὸν -sang
	G3588	G1161	G2902	G3588	G2424	G0520	G4314	G2533	G3588
	ἀρχιερέα, Imam-Agung	ὅπου wonten-pundi	οἱ -para	γραμματεῖς ahli-Torèt	καὶ lan	οἱ -para	πρεσβύτεροι pinituwa	συνήχθησαν. kempalan	
	G0749	G3699	G3588	G1122	G2532	G3588	G4245	G4863	

Gusti Yesus sawise kacepeng banjur kairid menyang ing daleme Imam Agung Kayafas. Para ahli Toret lan para pinituwa wis padha nglumpuk ana ing kono.

58	ὁ -sang	δὲ nanging	Πέτρος Pétrus	ἠκολούθει ndhèrèkaken	αὐτῷ Panjenenganipun	ἀπὸ saking	μακρόθεν, tebih	ἕως ngantos	τῆς -sang
	G3588	G1161	G4074	G0190	G0846	G0575	G3113	G2193	G3588
	αὐλῆς platarandalem	τοῦ -ing	ἀρχιερέως. Imam-Agung	καὶ lan	εἰσελθὼν mlebet	ἔσω, nglebet	ἐκάθητο lenggah	μετὰ kaliyan	τῶν -para
	G0833	G3588	G0749	G2532	G1525	G2080	G2521	G3326	G3588
	ὑπηρετῶν abdi	ἰδεῖν ningali	τὸ -sang	τέλος. pungkasan					
	G5257	G3708	G3588	G5056					

Petrus ngetutake saka ing kadohan nganti tekan ing plataraning Imam Agung, lan bareng wis mlebu banjur linggih ing satengahe para abdi, arep nyumurupi karampunganing prakara.

59 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν
 -Para nanging pangageng-imam lan -sang Pradata-Agung sedaya pados
[G3588](#) [G1161](#) [G0749](#) [G2532](#) [G3588](#) [G4892](#) [G3650](#) [G2212](#)

ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσιν,
 paseskèn-palsu nglawan -Sang Yésus supados Panjenenganipun mejahi
[G5577](#) [G2596](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3704](#) [G0846](#) [G2289](#)

Para pangareping imam, malah sapepake pradata padha golek seksi palsu kang nglawan Gusti Yesus, supaya Panjenengane bisa kapatrapan paukuman pati,

60 καὶ οὐχ εἶρον, πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ,
 lan mboten manggih kathah sowan seksi-palsu pungkasan nanging
[G2532](#) [G3756](#) [G2147](#) [G4183](#) [G4334](#) [G5575](#) [G5305](#) [G1161](#)

προσελθόντες δύο,
 sowan kalih
[G4334](#) [G1417](#)

nanging ora bisa oleh, sanadyan akeh seksi palsu kang padha seba. Wasana ana wong loro kang maju,

61 εἶπαν, Οὗτος ἔφη, Δύναμαι καταλιῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ,
 matur Punika ngandika Saged ngrusak -sang Padaleman-Suci -ing Gusti-Allah
[G3004](#) [G3778](#) [G5346](#) [G1410](#) [G2647](#) [G3588](#) [G3485](#) [G3588](#) [G2316](#)

καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομήσαι.
 lan sajroning tigang dinten mbangun
[G2532](#) [G1223](#) [G5140](#) [G2250](#) [G3618](#)

lan matur: "Tiyang punika nate cariyos: Aku bisa mbubrah Padalemane Allah lan bisa mbangun maneh sajroning telung dina."

62 καὶ ἀναστάς, ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Οὐδὲν
 lan jumeneng -sang Imam-Agung ngandika dhateng-Panjenenganipun Mboten
[G2532](#) [G0450](#) [G3588](#) [G0749](#) [G3004](#) [G0846](#) [G3762](#)

ἀποκρίνη? τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν?
 mangsuli punapa punika Panjenengan neksèkaken
[G0611](#) [G5101](#) [G3778](#) [G4771](#) [G2649](#)

Imam Agung banjur jumeneng lan ngandika marang Gusti Yesus: "Apa kowe ora mangsuli apa-apa tumrap pandakwane seksi-seksi iki?"

63 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν
 -sang nanging Yésus kèndel lan -sang Imam-Agung ngandika
[G3588](#) [G1161](#) [G2424](#) [G4623](#) [G2532](#) [G3588](#) [G0749](#) [G3004](#)

αὐτῷ, Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ
 dhateng-Panjenenganipun Kula-sumpahi Panjenengan déning -Sang Gusti-Allah -Sang
[G0846](#) [G1844](#) [G4771](#) [G2596](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3588](#)

ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπησ ἔι σου εἶ ὁ Χριστὸς,
 gesang supados dhateng-kawula ngandikaa punapa Panjenengan inggih -sang Kristus
[G2198](#) [G2443](#) [G1473](#) [G3004](#) [G1487](#) [G4771](#) [G1510](#) [G3588](#) [G5547](#)

ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.
 -sang Putra -ing Gusti-Allah
[G3588](#) [G5207](#) [G3588](#) [G2316](#)

Nanging Gusti Yesus kendel bae. Imam Agung banjur ngandika maneh: "Demi Allah kang gesang, kandhaa marang aku kabeh, Kowe iku apa Sang Kristus, Putraning Allah, apa dudu?"

64	λέγει ngandika G3004	αὐτῷ dhateng-piyambakipun G0846	ὁ -sang G3588	Ἰησοῦς, Yésus G2424	Σὺ Panjenengan G4771	εἶπας. sampun-ngandika G3004	πλὴν nanging G4133			
	λέγω ngandika G3004	ὑμῖν, dhateng-panjenengan G4771	ἀπ’ saking G0575	ἄρτι sapunika G0737	ὄψεσθε badhé-mirsani G3708	τὸν -sang G3588	Υἱὸν Putra G5207	τοῦ -ing G3588		
	ἀνθρώπου, manungsa G0444	καθήμενον lenggah G2521	ἐκ ing G1537	δεξιῶν tengen G1188	τῆς -sang G3588	δυνάμεως, Pangwasa G1411	καὶ lan G2532	ἐρχόμενον rawuh G2064	ἐπὶ ing G1909	τῶν -sang G3588
	νεφελῶν mega G3507	τοῦ -ing G3588	οὐρανοῦ. langit G3772							

Paring wangsulane Gusti Yesus: “Kowe wis ngarani. Nanging Aku kandha marang kowe kabeh: Wiwit saiki kowe bakal ndeleng Putraning Manungsa lenggah ing satengene Kang Maha Kuwasa lan rawuh nitih meganing langit.”

65	τότε lajeng G5119	ὁ -sang G3588	ἀρχιερεὺς Imam-Agung G0749	διέρρηξεν nyuwek G1284	τὰ -sang G3588	ἱμάτια rasukan G2440	αὐτοῦ, nipun G0846	λέγων, pangandikanipun G3004	
	Ἐβλασφήμησεν; Panjenenganipun-nyenyamah G0987		τί punapa G5101	ἔτι malih G2089	χρεῖαν betah G5532	ἔχομεν kagungan G2192	μαρτύρων? seksi G3144	ἴδε lah G3708	νῦν, sapunika G3568
	ἠκούσατε panjenengan-mireng G0191	τὴν -sang G3588	βλασφημίαν. nyenyamah G0988						

Ing kono Imam Agung nyuwek pangagemane lan ngandika: “Wong iki nyenyamah Allah. Apa prelune nganggo seksi? Sapunika panjenengan sadaya sampun mireng anggenipun nyenyamah.

66	τί punapa G5101	ὑμῖν panjenengan G4771	δοκεῖ? panggalih G1380	οἱ -tiyang-punika G3588	δὲ nanging G1161	ἀποκριθέντες mangsuli G0611	εἶπαν, matur G3004	Ἔνοχος Patut G1777
	θανάτου pejah G2288	ἐστίν. Panjenenganipun G1510						

Kadospundi panimbang panjenengan?” Kabeh padha mangsuli: “Tiyang punika kedah kaukum pejah.”

67	Τότε Lajeng G5119	ἐνέπτυσαν ngidoni G1716	εἰς ing G1519	τὸ -sang G3588	πρόσωπον pasuryan G4383	αὐτοῦ, nipun G0846	καὶ lan G2532	ἐκολάφισαν ngantemi G2852	αὐτόν. Panjenenganipun G0846
	οἱ -tiyang-sanès G3588	δὲ nanging G1161	ἐράπισαν, nampèli G4474						

Banjur padha ngidoni pasuryane lan ngantemi; ana maneh kang napuki

68	λέγοντες, matur G3004	Προφήτευσον Nambana G4395	ἡμῖν, dhateng-kawula G1473	Χριστέ, Kristus G5547	τίς sinten G5101	ἐστίν punika G1510	ὁ -sang G3588	παίσας ingkang-ngantemi G3817
	σε? Panjenengan G4771							

kanthi ngucap: “Heh, Kristus, coba kandhakna marang aku kabeh, sapa kang napuk kowe?”

69 Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ προσῆλθεν
 -Sang nanging Pétrus lenggah njawi ing -sang platarandalem lan sowan
[G3588](#) [G1161](#) [G4074](#) [G2521](#) [G1854](#) [G1722](#) [G3588](#) [G0833](#) [G2532](#) [G4334](#)

αὐτῷ μίᾳ παιδίσκη, λέγουσα, Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ
 dhateng-piyambakipun satunggal abdi-èstri matur Lan panjenengan punika kaliyan
[G0846](#) [G1520](#) [G3814](#) [G3004](#) [G2532](#) [G4771](#) [G1510](#) [G3326](#)

Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου.
 Yésus -Sang tiyang-Galiléa
[G2424](#) [G3588](#) [G1057](#)

Nalika samana Petrus linggih ana ing jaba, ana ing plataran. Banjur ana sawijining abdi wadon kang nyedhaki lan alok: "Sampeyan nggih tumut kalih Yesus, tiyang Galilea niku!"

70 ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων, λέγων, Οὐκ οἶδα
 -piyambakipun nanging selak sangajengipun sedaya matur Mboten mangertos
[G3588](#) [G1161](#) [G0720](#) [G1715](#) [G3956](#) [G3004](#) [G3756](#) [G1492](#)

τί λέγεις.
 punapa panjenengan-ngandika
[G5101](#) [G3004](#)

Nanging Petrus selak ana ing ngarepe wong kabeh, wangsulane: "Kula boten ngreti kajeng sampeyan niku."

71 ἐξεληθόντα δὲ εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ
 medal nanging dhateng -sang garura mirsani piyambakipun tiyang-sanès lan
[G1831](#) [G1161](#) [G1519](#) [G3588](#) [G4440](#) [G3708](#) [G0846](#) [G0243](#) [G2532](#)

λέγει τοῖς ἐκεῖ, Οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου.
 matur dhateng-tiyang mrika Punika Punika kaliyan Yésus -Sang tiyang-Nazaret
[G3004](#) [G3588](#) [G1563](#) [G3778](#) [G1510](#) [G3326](#) [G2424](#) [G3588](#) [G3480](#)

Bareng dheweke menyang ing regol, ana abdi liyane kang weruh, banjur kandha karo wong-wong kang ana ing kono: "Wong iki golonganane Yesus, wong Nasaret iku."

72 καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὄρκου, ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.
 lan malih selak kanthi sumpah bilih Mboten mangertos -sang tiyang
[G2532](#) [G3825](#) [G0720](#) [G3326](#) [G3727](#) [G3754](#) [G3756](#) [G1492](#) [G3588](#) [G0444](#)

Nanging Petrus selak maneh kanthi sumpah: "Kula boten wanuh kalih tiyang niku."

73 μετὰ μικρὸν, δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες, εἶπον
 sasampunipun sekedhik nanging sowan -tiyang ingkang-jumeneng matur
[G3326](#) [G3398](#) [G1161](#) [G4334](#) [G3588](#) [G2476](#) [G3004](#)

τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς καὶ, σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ,
 dhateng-sang Pétrus Satemené ugi panjenengan saking tiyang-punika panjenengan
[G3588](#) [G4074](#) [G0230](#) [G2532](#) [G4771](#) [G1537](#) [G0846](#) [G1510](#)

καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δηλὸν σε ποιεῖ.
 lan amargi -sang basa panjenengan cètha panjenengan ndadosaken
[G2532](#) [G1063](#) [G3588](#) [G2981](#) [G4771](#) [G1212](#) [G4771](#) [G4160](#)

Ora let suwe wong-wong sing ana kono padha nyedhaki Petrus lan calathu: "Kowe iku mesthi iya golonganane wong iku, iki wis katara saka basamu."

74 τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν
 lajeng wiwit nyupata lan sumpah bilih Mboten mangertos -sang
[G5119](#) [G0756](#) [G2653](#) [G2532](#) [G3660](#) [G3754](#) [G3756](#) [G1492](#) [G3588](#)

ἄνθρωπον! καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
 tiyang lan sanalika jago kluruk
[G0444](#) [G2532](#) [G2112](#) [G0220](#) [G5455](#)

| Petrus banjur wiwit nyupatani awake dhewe lan sumpah: “Kula boten wanuh kalih tiyang niku.” Nalika iku banjur ana jago kluruk.

75 καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ, εἰρηκότος
 lan kelingan -sang Pétrus -sang pangandika Yésus ingkang-dipunngandikakaken
[G2532](#) [G3403](#) [G3588](#) [G4074](#) [G3588](#) [G4487](#) [G2424](#) [G2046](#)

ὅτι, Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνῆση με. καὶ ἐξελθῶν
 bilih Saderengipun jago kluruk kaping-tiga badhé-nyelaki Kula lan medal
[G3754](#) [G4250](#) [G0220](#) [G5455](#) [G5151](#) [G0533](#) [G1473](#) [G2532](#) [G1831](#)

ἔξω, ἔκλαυσεν πικρῶς.
 njawi nangis ngrènges
[G1854](#) [G2799](#) [G4090](#)

| Petrus nuli kelingan pangandikane Gusti Yesus marang dheweke: “Sadurunge jago kluruk, kowe wis nyelaki Aku ping telu.” Banjur metu menyang ing jaba, nangis kelara-lara.